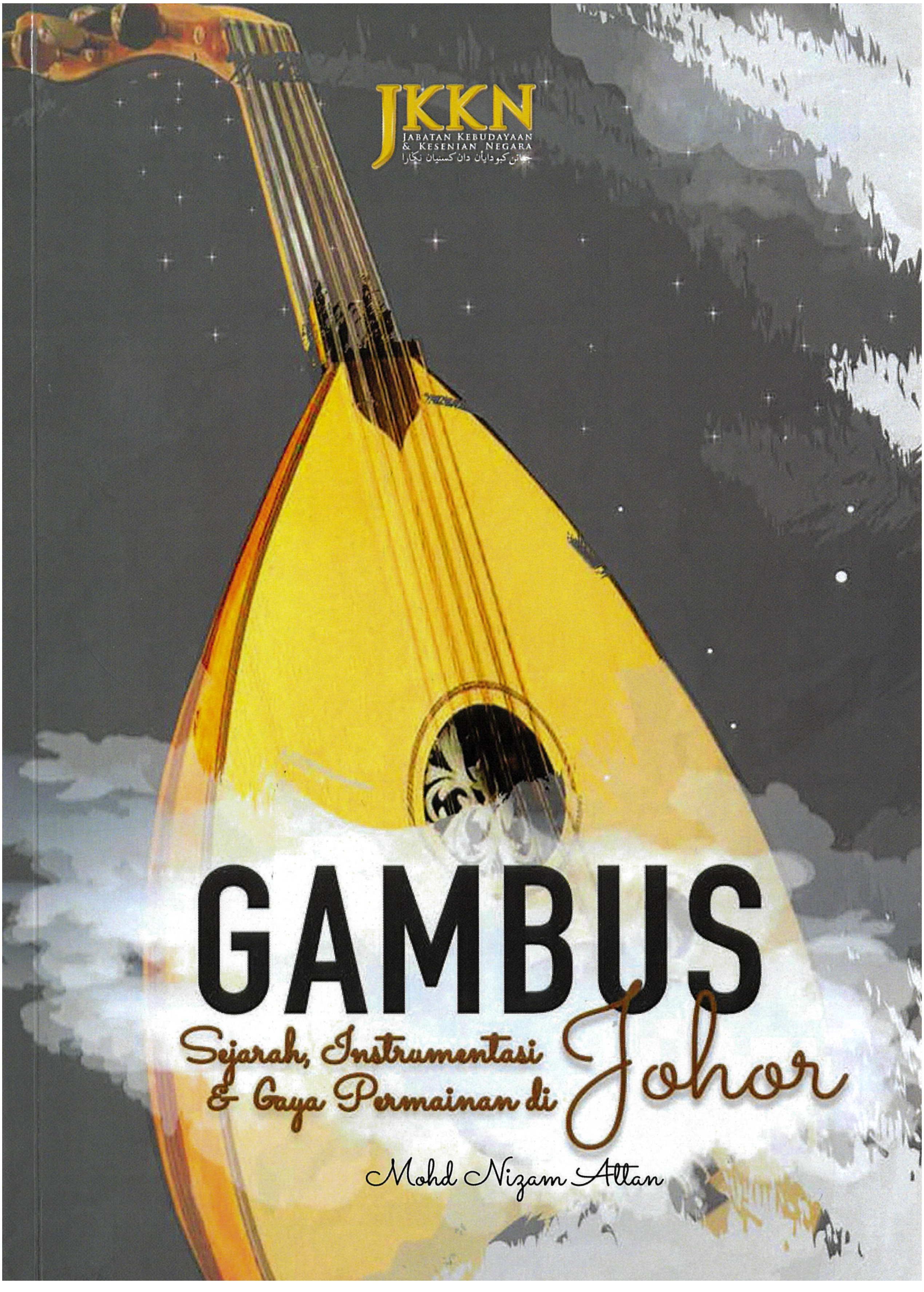

GAMBUS

Sejarah, Instrumentasi & Gaya Permainan di Johor

Mohd Nizam Attan

Edisi Kedua, Cetakan Pertama 2021
JABATAN KEBUDAYAAN DAN KESENIAN NEGARA
Hak Cipta Terpelihara
Tidak dibenarkan mengeluar mana-mana bahagian buku ini dalam apa jua bentuk atau cara sama ada elektronik atau mekanikal tanpa permohonan bertulis daripada Ketua Pengarah, Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara.

Perpustakaan Negara Malaysia Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Mohd Nizam Attan, 1967
GAMBUS: SEJARAH, INSTRUMENTASI DAN GAYA PERMAINAN DI JOHOR /
Mohd Nizam Attan
ISBN 978-967-5552-83-0
1. Gambus.
2. Musical instruments--History--Malaysia—Johor.
3. Folk music--History--Malaysia—Johor.
4. Musical instruments--History--Malaysia—Johor.
5. Government publications—Malaysia.
I. Judul.
787.8

Penasihat
YBrs. Tuan Haji Mesran bin Mohd Yusop
Ketua Pengarah
Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara

Encik Salehhuddin bin Md Salleh
Timbalan Ketua Pengarah
(Dasar dan Perancangan)
Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara

Penyelenggara:
Zubariah binti Abdullah
Zuriah binti Mohamad

Penulis:
Dr. Mohd Nizam bin Attan

Penyunting:
Dr. Mohd Nizam bin Attan
Eizzad Amirul Arash bin Mohd Nizam

Terbitan:
Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negara (JKKN)
Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia
Aras 16, 18, 19, 26, 27, 30 dan 34
Lot 1001, Menara TH Perdana
Jalan Sultan Ismail
50250 Kuala Lumpur

Telefon: 03-26148200
Faks: 03-26970884
E-mel: info@jkkn.gov.my

Percetakan:
ZID Creative & Event
L1-1-15, Blok Pahlawan 1
Taman Tun Perak
Hulu Langat
43200 Cheras Selangor.

KANDUNGAN

BAB 1
SENI MUZIK DALAM MASYARAKAT MELAYU 1

Kebudayaan 1
Kesenian, Seni Muzik dan Seni Suara 4
Fungsi Muzik.. 7
Gambus di Johor 13
Pembuat Gambus di Johor 17

BAB 2
SEJARAH UMUM GAMBUS 23

Sejarah Awal Gambus 23
Kajian Mengenai Gambus 27
Kajian Mengenai Seni Muzik Gambus dalam Masyarakat Melayu 33
Gambus dan Pengaruh Arab di Johor 48
Gambus dan Pengaruh Keturunan Jawa 51

BAB 3
PENGGIAT SENI KUMPULAN GAMBUS DI BATU PAHAT DAN PONTIAN 53

Ustaz Attan Hassan 53
Bachok Sayuti 58
Sejarah Kumpulan Gambus Nurulhilal 60
Kumpulan-kumpulan Gambus di Johor Bimbingan Ustaz Attan Hassan 62

BAB 4
TRADISI PERSEMBAHAN KUMPULAN GAMBUS NURULHILAL....67

Tempahan Persembahan....68
Kadar Bayaran Persembahan....69
Latihan Muzik Kumpulan Gambus Nurulhilal....71
Tempat Persembahan....72
Waktu Persembahan Kumpulan Gambus Nurulhilal....73
Pakaian Ketika Persembahan....74
Alat Pembesar Suara....75
Jamuan Semasa dan Selepas Persembahan....75
Posisi Persembahan....76
Peralatan Muzik dalam Kumpulan Gambus Nurulhilal 77
Gambus Sebagai Alat Muzik Utama....83
Cara Bermain Gambus Kumpulan Gambus Nurulhilal.86
Sistem Tonal Kumpulan Gambus Nurulhilal....90
Genre dan Lagu-lagu Kumpulan Gambus Nurulhilal.110
Bentuk Lirik Lagu Kumpulan Gambus Nurulhilal....146

BAB 5
PERUBAHAN TRADISI MUZIK KUMPULAN GAMBUS NURULHILAL....151

Kumpulan Gambus Nurulhilal Tahun 1980-1985....152
Kumpulan Gambus Samrah....153
Persembahan Gabungan....156
Pengaruh Muzik Luar....179
Kesimpulan....194

PENUTUP 199

Peranan Kerajaan 199
Aktiviti Pelestarian Seni Muzik Gambus 201
Pelestarian Kumpulan Gambus 204

RUJUKAN 209

BIBLIOGRAFI 209
DISKOGRAFI 215
TEMU BUAL 216

INDEKS 221
LAMPIRAN 223

Dr Mohd Nizam Attan dilahirkan di Batu Pahat, Johor dalam keluarga yang aktif dalam muzik gambus. Beliau berkelulusan PhD dalam Etnomuzikologi (UPSI), MSc in Music Information Technology (City, University of London) dan Bachelor of Music (UiTM). Banyak mewakili negara dalam persembahan muzik di peringkat antarabangsa seperti di Portugal, Finland, Jepun, Republik Iran, Australia, United Kingdom, Bulgaria, Singapura, Thailand dan Indonesia. Kini berkhidmat sebagai Pensyarah Kanan dan Pengarah Pusat Kebudayaan Universiti, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia (UTHM). Pengasas bersama National Conservatory of Arts dan Pertubuhan Gambus Malaysia ini banyak terlibat dalam penganjuran festival dan seminar Gambus di pelbagai peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Penyelidikan beliau mengenai gambus telah menghasilkan terbitan prosiding, jurnal, makalah, kertas kerja, bengkel muzik, pameran, seminar selain persembahan eksperimental dan penyelidikan. Buku beliau Gambus: Sejarah, Instrumentasi dan Gaya Permainan di Johor Edisi Pertama pada 2013 menjadi rujukan akademik negara.

ISBN 978-967-5552-83-0

JKKN
JABATAN KEBUDAYAAN & KESENIAN NEGARA
جابتن كبودايان دان كسنيان نݢارا

Hak Cipta Terpelihara

Terbitan
CAWANGAN DOKUMENTASI DAN PENERBITAN
JABATAN KEBUDAYAAN DAN KESENIAN NEGARA
TINGKAT 16,18,19,26,27,30&34, MENARA TH PERDANA
JALAN SULTAN ISMAIL, 50250 KUALA LUMPUR
TEL:03 2614 8200 FAX:03 2697 0884
www.jkkn.gov.my